

**Slovenská komora pre sanáciu
historických objektov**

Technické posúdenie objektu:

Kostol sv. Bartolomeja, Veselé

Rímskokatolícky barokový kostol dobudovaný v r. 1736-1743.

Slovenská komora pre sanáciu historických objektov – združenie právnických osôb

Adresa: Kráľovská 811/34, 92701 Šaľa , kontakt - tel.: +421 905 950 669, email: info@sk-sho.sk ,

web: www.sk-sho.sk.

Veselé - Kostol sv. Bartolomeja
Rímskokatolícka konfesia

Lokalita

obec Veselé, okres Piešťany, Trnavský kraj

História a stavebný vývoj

Barokový kostol postavený v rokoch 1736 – 1743. Vznikol na mieste staršieho sakrálneho objektu spomínaného v roku 1560 a 1680, z ktorého zostala časť veže. V rokoch 1773 – 1774 bola pristavaná sakristia a zaklenutá loď. Prístavbou bočných lodí v roku 1925 bol kostol rozšírený na trojlodie. Ide o trojlodový pseudohalový priestor s oválnym uzáverom presbytéria a vežou postavenou na západnej strane asymetricky na os kostola. Stredná loď a presbytérium sú zaklenuté pruskými, bočné lode českými klenbami. V hlavnej lodi je vstavaný murovaný organový chór s konvexným parapetom. Fasády sú členené lizénovým rámovaním. ¹ Veža je zastrešená dvojstupňovou barokovou prilbou, ktorá dosadá na terčíkovú podstrešnú rímsu.

Každá loď má svoj osobitný vchod. Pri vchode do hlavnej lode dvere oddeľujú malú predsieň. Tu nad vstupom je vstavaný chór s vypuklým múrom. Svätyňa má oválny uzáver, z pravej strany je vchod do sakristie. Kostol osvetľuje desať okien - dve vo svätyni a osem v bočných lodiach. Dlažba je vykladaná obdĺžnikovými mramorovými dlaždicami. Malba na klenbe svätyne znázorňuje súd Najsvätejšej Trojice nad svetom. Na klenbe hlavnej lode sú štyri obrazy predstavujúce - útek do Egypta, zázračné rozmnožovanie chleba, poslednú večeru a vyhánanie predavačov z chrámu. Do múrov kostola sú vpasované štyri červené mramorové tabule – náhrobníky, ktoré svedčia o tom, že sú tu pochovaní významní ľudia.

Hlavný oltár je barokový z druhej polovice 18. storočia. Pilastrová oltárna architektúra konkávne komponovaná so špirálovitým štítom má v strede obraz patróna kostola apoštola Bartolomeja. Je to olejomalba na plátne (150 x 200 cm). Pod obrazom je svätostánok, pri ktorom adorujú dvaja anjeli. Po stranách oltára na samostatných podstavcoch sú barokové kamenné sochy sv. Petra a Pavla. Vo svätyni sa nachádza klasicistická drevená krstiteľnica nástenného typu z konca 18. storočia, na konkávných dverkách má reliéf Krst Krista. Baroková kazateľnica z 18. storočia sa nachádza vpravo. Oproti nej je jaskyňa so sochou Lurdskej Panny Márie. Bočný oltár Božského Srdca sa nachádza v pravej lodi vpredu. Uprostred je socha Božského Srdca a po jej stranách sú sochy sv. Anny a Joachima. Bočný oltár sv. Jozefa sa nachádza v ľavej lodi vpredu. Po stranách sochy patróna oltára sú sochy sv. Antona Paduánskeho a sv. Františka Assiského. V hlavnej lodi sú novšie sochy – drevorezby Panny Márie – Matky ustavičnej pomoci a svätej Terézie z Lisieux a tiež kríž s telom Pána Ježiša. Na chóre je starší organ na elektrický pohon. Vo veži sú štyri zvony.

Kostol vo Veselom ako v starobylej farnosti musel byť už v dávnejších časoch. Spomína sa v listinách z rokov 1560 a 1680. Z pečate Veselého z roku 1569 vyplýva, že bol zasvätený apoštolovi Bartolomejovi. Toto apoštolské patrocínium bolo frekventované v povelkomoravskom a románskom období (10. storočie – prvá polovica 13. storočia). V týchto súvislostiach je pozoruhodné, že aj rovnomené mesto Veselí nad Moravou malo pôvodný farský kostol zasvätený svätému Bartolomejovi. Súpis farností Ostrihomskej arcidiecézy z roku 1733 charakterizuje veselý kostol ako väčšiu kaplnku. Nemal klenbu a neboli v ňom ani sedadlá. Bol veľmi skromne zariadený.

Na mieste staršieho kostola v rokoch 1736 – 1743 od základov postavili nový barokový kostol. Z predchádzajúceho kostola v ňom zostala časť veže. V rokoch 1773 – 1774 ho upravili. Výlohy na stavbu hradili z kostolnej pokladnice a z milodarov. Kostol mal dĺžku 25 metrov, šírku 11 metrov a kapacitu tisíc veriacich. Sakristia a veža boli kryté medeným plechom. Na veži boli slnečné hodiny a vnútri štyri zvony. V roku 1813 mal kostol tri oltáre - hlavný zasvätený apoštolovi Bartolomejovi a bočné oltáre Bolestnej Panny Márie a sv. Jána Nepomuckého. V roku 1912 popri hlavnom oltári boli už tri bočné oltáre - Božského srdca, Lurdskej Panny Márie a sv. Jozefa.

Po rozšírení a obnovení v roku 1925 kostol 30. augusta posvätil trnavský biskup dr. Pavol Jantausc

Súčasný stav.

Na kostole boli urobené niektoré kroky na odstránenie vlhkosti v murive. Z vonku bol zrealizovaný odkop základov na hĺbku cca 80cm – a na tehlové pilóty odskočený betónový poklop.

Odvetrávací kanál nemá zriadené nútené vetranie, vonkajšie kanálové systémy majú spochybniteľnú funkčnosť, tak ako z estetického hľadiska sa odporúča pred/počas zrealizovania odbornej sanácie betónovú prikrývku a kanál odstrániť.

Z interiérovej strany boli v minulosti odstránené omietky vo výške sokla a predsadené perforované tehly s dilatáciou. Týmto sa zabezpečilo, že v vlhkosť v kostole loďových častiach nie je badateľná, prítomná však stále je. Tento prvok tak ako aj drevené obklady zrealizované na zakrytie výsledkov pôsobenia vzliňajúcej vlhkosti pôsobia vizuálne mimoriadne rušivo v inak historicky unikátnej stavbe. Drevený obklad spomaľuje odparovanie vzliňajúcej vlhkosti, tá sa potom kumuluje a dostáva sa na vyššie úrovne muriva.

Murivo je miešané – kameň/pálená tehla, pojivý materiál je piesková malta. Celková výmera muriva je cca 176m². Najväčšou výzvou pri izolovaní pomocou podrezania sú 4 hlave piliere v loďových častiach. Dva samostatne stojace piliere predchádzajúcich do českej klenby majú pôdorysový rozmer 3x2 metre. Na úplné odstránenie vzliňajúcej vlhkosti murivo odporúčame podrezať pomocou diamantového lana. Kde toto nie je možné vzhľadom k prístupu z oboch strán k murivu a možnosti okolo steny obopnúť lano, tieto časti odporúčame zainjektovať pomocou tixotropného krému určeného aj do vysoko zavlhnutého muriva. Zainjektované časti potom treba doplniť zvislým hydroizolačným a sanačným systémom. (napríklad pomocou DS Levell a Sulfatexschläme Remmers) Ako izoláciu muriva navrhujeme mechanicky odolnú polyetylénovú alebo polyesterovú fóliu, po prípade ušľachtilý nerezový plech s bočnými zámkami. (ten bude vo viacerých častiach budovy nevyhnutné použiť vzhľadom k hrúbke a konzistencii muriva) Podrezávať by sa malo čo najnižšie k podlahe v interiéri.

Pred zaizolovaním muriva je potrebné odstrániť odskočený betónový chodník po obvode kostola, ktorý tvorí kryt odvetrávacieho kanála. Betónovou suťou je možné vysypať kanál, odstrániť pätky, po dokončení sanácie bývalý kanál dorovnať zeminou po pôvodnú pochôdnú úroveň exteriéru.

Odpovedajúca cena za podrezanie muriva sa pohybuje od 300-350€/m², pri realizácii sanácie proti vlhkosti celého kostola je nutné počítať s 50-60 000€ investície.

Technologický postup pre sanáciu vlhkých múrov sakrálnych stavieb (kostolov) metódou podrezania muriva.

Vysušenie muriva na sakrálnych stavbách – kostoloch je možné aj metódou podrezania muriva za presne stanovených technologických postupov.

Hlavnou výhodou tejto metódy účinnosť a životnosť.

Účinnosť je okamžitá a 100 percentná, životnosť je viac ako 150 rokov pri použití certifikovanej izolácie.

Typ muriva použitého pri výstavbe kostolov bol prevažne pálená tehla alebo rôzne typy kameňa.

Hrúbky múrov sú prevažne 80cm a viac. Miesta, kde sú klenby spojené s múrom môžu dosahovať hrúbku aj viac ako 200cm.

Kompletné podrezanie muriva s následným vložením novej izolácie je prevažne možné len za použitia diamantovej lanovej píly a následného zarazenia nerezových plechov.

Do hrúbky muriva 80cm je niekedy možné použiť aj xPE fóliu. AQUAPROTECT xPE je špeciálne vyrábaná fólia z LDPE granulátu pre sanáciu muriva.

Mnohokrát ale nie je možné použiť xPE fóliu ako novú izoláciu z dôvodu nemožnosti zasunutia fólie do múru po podrezaní. Toto môže byť spôsobené nesúdržnosťou muriva, ktoré po uvoľnení zo svojej pozície zabráni zasunutiu xPE fólie. V týchto prípadoch sa do muriva zarazí špeciálne vyrábaný korugovaný chróm niklový plech v kvalite DIN 1.4301 pod názvom AQUAPROTECT inox.

Podrezávanie muriva začína určením výšky, v ktorej sa bude murivo podrezávať. Táto výška je prevažne 10 až 20 cm nad úrovňou vonkajšieho terénu. V prípade ak sa murivo podrezáva pod úrovňou terénu treba vykonať aj zvislé izolovanie muriva, ktoré zabezpečí zabránenie prieniku vody nad novú izoláciu.

Murivo sa podrezáva po úsekoch cca 30 až 50cm, po takto podrezanom úseku sa rezanie zastaví a vsunie sa do škáry nová izolácia – nerezový plech AQUAPROTECT inox. V prípade, že sa použije xPE fólia je potrebné okamžite zarazenie polypropylénových doskových klinov nad xPE fóliu pre zaistenie statiky muriva. Tieto doskové klíny vyplnia medzeru po reži alebo diamantovom lane. Vzduchovú medzeru medzi týmito doskovými klinmi je potrebné okamžite vyplniť stabilizačnou maltou AQUAPROTECT fix. Táto malta je špeciálne vyvinutá na výplň reznej škáry nad fóliou a má vysokú pevnosť. Táto malta sa musí aplikovať tlakovo – šnekovým čerpadlom. Vypĺňať sa musí od stredu muriva smerom k jeho okraju a to obojstranne aby bola výplň kompletná. Na túto metódu sa používajú špeciálne vyrobené ploche trysky na maltu, ktoré umožňujú zasunutie trysky aj do hĺbky 50 a viac cm.

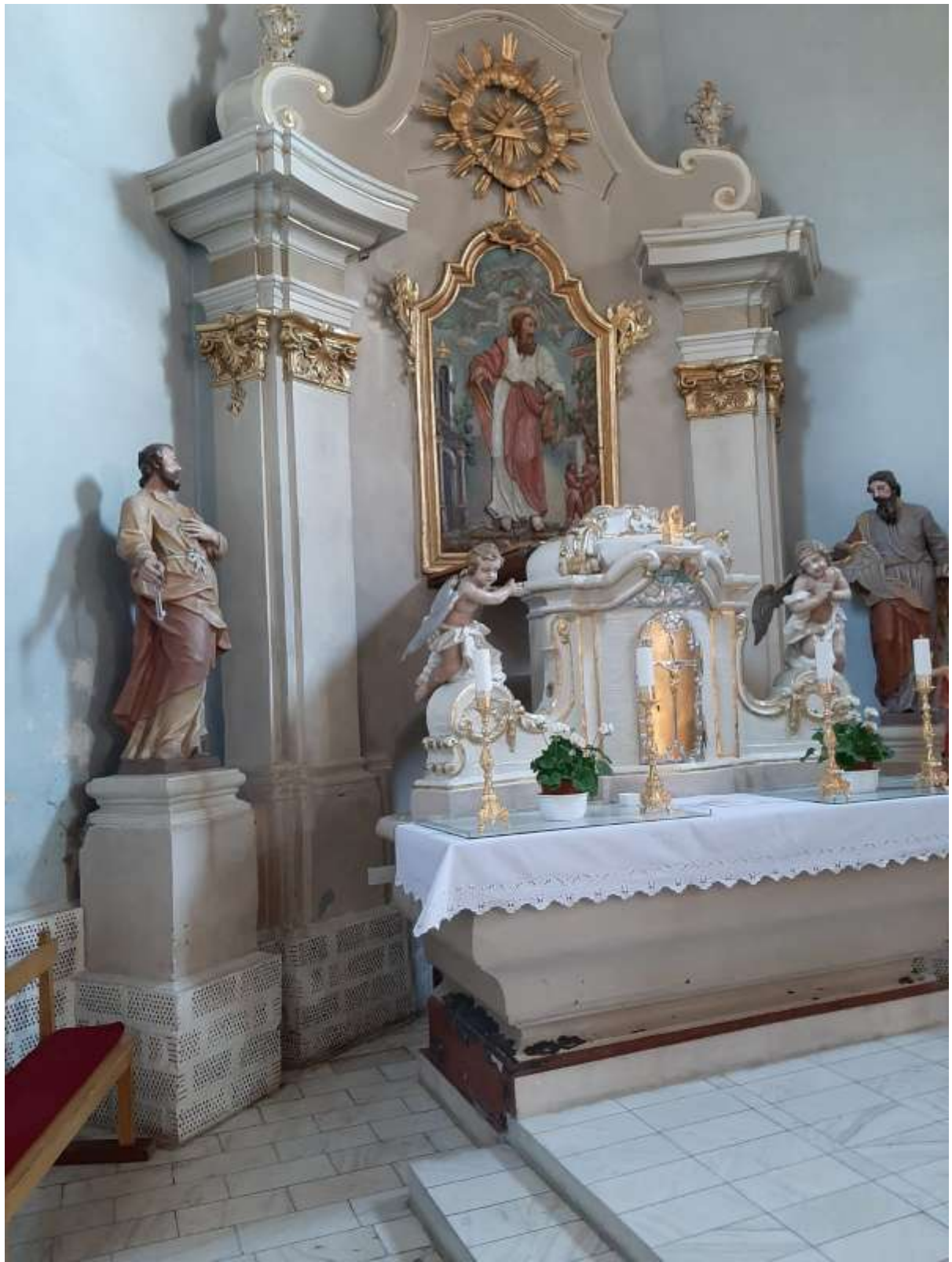
Po riadne zastabilizovanom úseku je možné opäť pokračovať v podrezávaní muriva.

Pri zasúvaní novej izolácie do reznej škáry je dôležité aby prešla celou šírkou muriva.

Prekrytie izolácii medzi sebou je tiež dôležité, pri xPE fólii musí byť prekrytie minimálne 5cm a pri nerezových plechoch INOX sú použité bočné zámky pre spoločné zaistenie medzi sebou.

Týmto spôsobom sa pokračuje až do úplného podrezania muriva.

Vysychanie múrov na kostoloch je pomalé aj pri kompletnom podrezaní a môže trvať 6 až 12 mesiacov.

Vypracovala:

Slovenská komora pre sanáciu historických objektov

Predseda právnického združenia: Pavol Práznovský

Dňa 19.6.2020 v Šali.